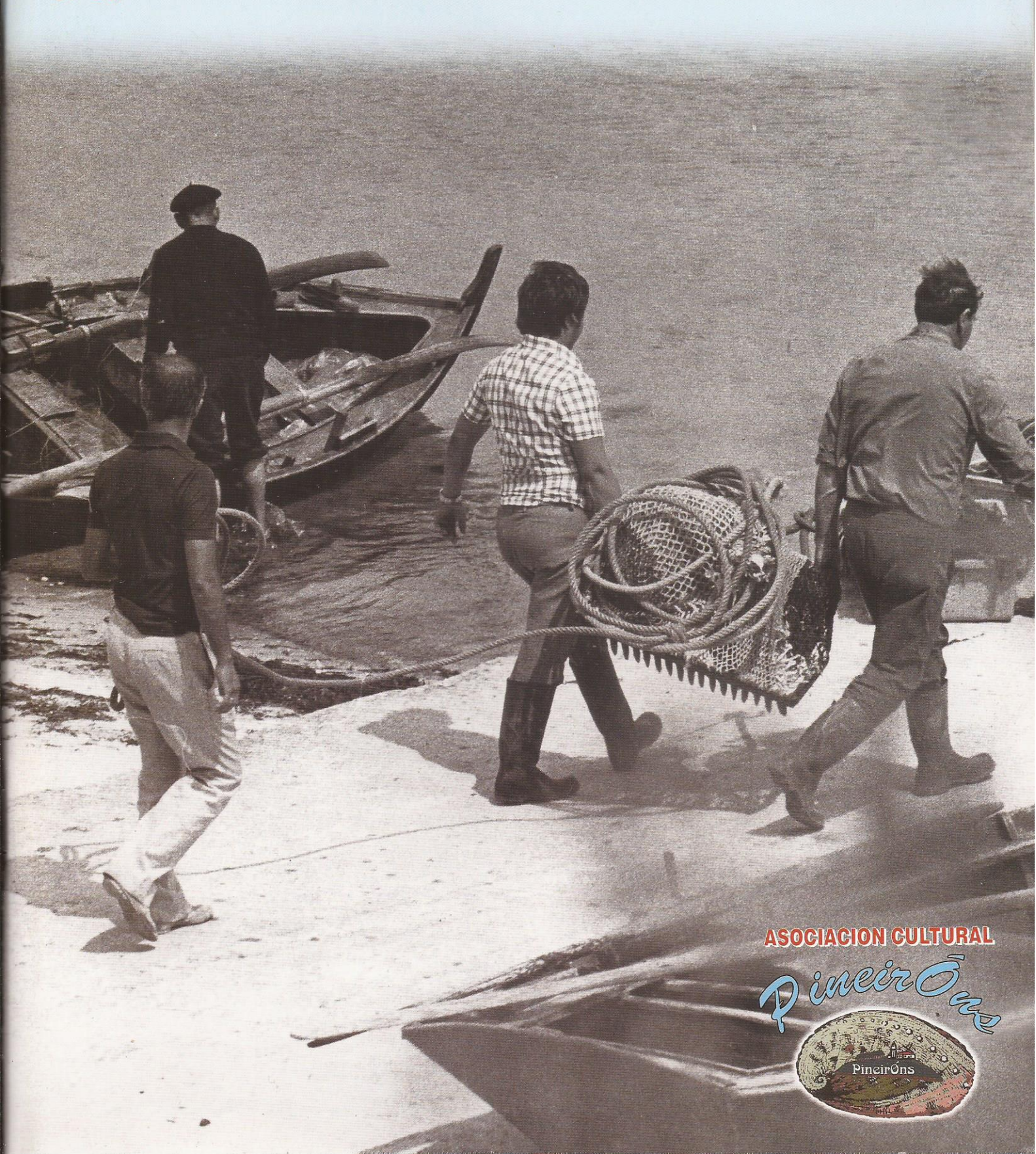

A UNIOS

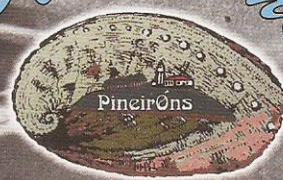
Nº 20

MAIO 2015

ASOCIACION CULTURAL

Pineiróns

AS VILLAE ROMANAS NA ILLA DE O GROVE

Por: Javier Fernández Soutullo

As construcións rurais romanas unifamiliares coñecidas como “VILLAE” tiñan unha dobre finalidade: A de ser residencia do propietario e a súa familia e a de establecemento dunha explotación agrícola, ou doutra índole, adaptable aos caracteres xeográficos.

Baixo este concepto escóndese a realidade arqueolóxica destes emplacementsos na Gallaecia, a cal non deixaba de ser unha rexión periférica do Imperium.

Os estudos baséanse en simples achados de superficie, en estritas escavacións e tamén nunha base toponímica. A presenza de tégulas, bases, cerámicas, utensilios ou moedas en determinados e estratéxicos lugares, efectivamente indícanos a presenza e asentamento temporal dos romanos na nosa illa.

Elementos estruturais, pavimentos, mosaicos, estucos, muíños, louza... que se atoparon nestas villae, indícanos a súa morfoloxía e composición. Estes asentamentos tiñan como necesidades básicas: As boas comunicacións, proximidade ao mar ou de viais de acceso, sempre en zonas salubres con acuíferos próximos, cun amplo dominio visual, beleza da paisaxe, preto de terras fértiles ou de fartura de peixe e marisco, emplacementsos de media lareira ou baixo a protección dun monte e, por suposto, moitas horas de sol. Eran as recomendacións establecidas polos agrónomos latinos.

A distribución das villae na illa de O Grove, pode considerarse en tres categorías: Aquelas que contan con importantes restos escavados ou á vista (Adro Vello), as detectadas por aparicións de elementos construtivos como muros e mosaicos, áncoras e ánforas (A praia do Farruco), e aquelas nas que se atopan restos de muros, bases, cerámicas, tégulas, ladrillos, moedas... (Cantodorxo e Lavaxeira). Engadindo referencias toponímicas (Vilar - Ardenan) que, segundo os

estudos, provén doutro sufixo latino *da-an* engadindo ao topónimo orixinal vilar.

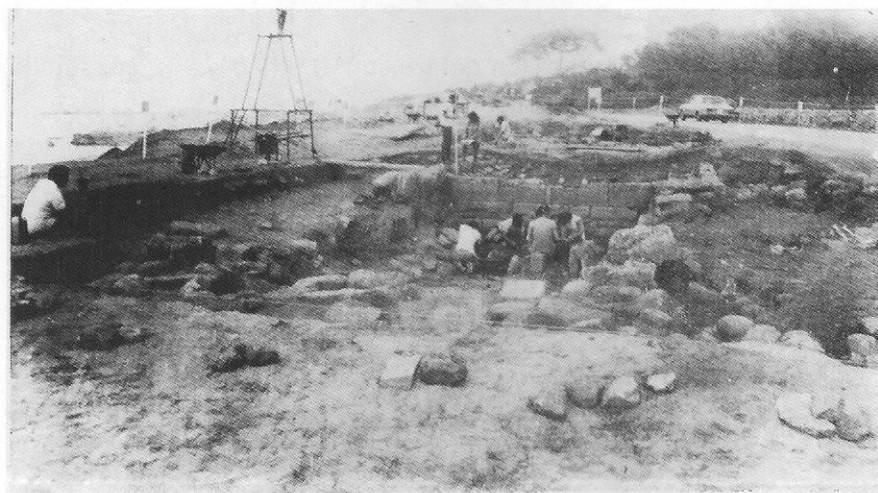
A catalogación no espazo – tempo remóntanos a unha datación entre os séculos I e V d.C. O conxunto das circunstancias e os achados atopados, indícanos a presenza das villae na illa de O Grove na época chamada do Alto Imperio, entre a segunda metade do século I até finais do século II d.C. Polo conxunto dos

Necrópole de Adro Vello

restos atopados en superficie, a existencia das villae, nalgúns casos, salvo amplas escavacións arqueolóxicas, poida que non sexan totalmente identificativas. Salvando Adro Vello, nas demais o seu reducido tamaño é indicativo de maior nivel de pobreza, aínda que non podemos aseguralo ao non posuír máis datos. As estruturas atopadas en Adro Vello son un gran número de estancias de tipo habitacional, algunha delas con restos de estuco pintado, protexidas do mar e delimitadas da praia por unha gran muralla de peche e contención con sillería granítica almofadillada. Nun nivel inferior atópanse varios píos de salga, o cal nos indica

que podería tratarse dunha factoría de salga de peixe de temperá datación (século I d.C), aínda que se estima que o maior nivel de ocupación data dos séculos III e IV d.C. O seu remate considérase que foi a causa do lume.

Traballos de escavación en Adro Vello

Nos anos 70, na beira da praia do Farruco, ó sur da illa, logo da construción de varias vivendas privadas a pé da praia, atópanse vestixios de muros habitacionais, muíños, bases, áncoras e cerámica. Anos máis tarde, na construción dunha piscina, cóntase que se atoparon varios mosaicos, aínda que en mal estado (todo desaparece). Pero a presenza dos mosaicos e incluso anteriormente das áncoras, indica que a casa era rica, pois contaba con baños e probablemente posuían barcos.

Nun recuncho da ría moito máis agochado e ao pé do monte do Outeiro, preto do Camiño da Serpe, está a Praia da Lavaxeira. Ao seu carón apareceron restos de varios muros dunha vivenda con bases e fustes de columnas, cerámicas, ladrillos, tégalas, moedas e restos de ánforas. Na década dos 70 unha casa asentada sobre o xacemento esgotou a posibilidade de ter máis datos do mesmo.

En canto o asentamento coñecido como Vilar-Ardenan, este contaba cun recinto amurallado cunha vivenda central. Barállase a posibilidade de que os seus moradores foran os primeiros usuarios das termas da Illa da Toxa, debido á súa proximidade e o doado acceso na baixamar, así como o gusto dos romanos pola cultura termal. Así mesmo, aínda hoxe o nome da villae deriva no Lugar de Vilar e do lugar de Ardia. De todo, tan só nos quedan restos do que puido ser o amurallamento e unha pequena fonte. Non obstante, como curiosidade, a unión destes dous lugares desemboca na denominada "A Vía", que era como os romanos chamaban ao vial de acceso ás urbes ou novos territorios.

Na parte norte da illa, no promontorio coñecido como Cantodorxo, aséntase un poboado galaico-romano con necrópole engadida no seu entorno, amplamente devastado por todo tipo de construcións de carácter residencial e industrial. Todo apuntaba que alí se daba a convivencia entre os habitantes do castro e unha villae romana, pois na necrópole atopáronse enterramentos de críos en tégalas e incluso restos de crucifixión (gárdome datos para un futuro artigo)...

Lucerna atopada na Illa de O Grove

COLABORA:

Deputación
Pontevedra